

העובדים ביום שישי, שבת וראשון

סיגל שלח

מוגש למועצת יח"ד שליד בית הנשיא לקראת מפגש בנושא
עבודה בשבת ודמותה היהודית של מדינת ישראל

עיקרי ממצאי הסקר¹

- כ- 40% מהשכירים המועסקים בגילאי 25-65 עובדים ביום ו'.
- כ-9.6% עובדים מדי פעם בכניסת השבת, בממוצע 2.3 פעמים בחודש.
- כ-12.0% עובדים מדי פעם במהלך יום השבת, בממוצע 2.6 פעמים בחודש.
- כ- 12.9% עובדים מדי פעם במהלך מוצאי שבת, בממוצע 2.2 פעמים בחודש.
- כ-18% מהשכירים עובדים מידי פעם ביום שישי בערב ו/או ביום השבת ו/או במוצאי שבת.
- ניכר ייצוג יתר של עולים חדשים בעבודה ביום ו', ביום השבת ובמוצאי שבת.
- בקרב המגזר הערבי קיים ייצוג גבוה של העובדים במהלך יום השבת.
- בין 30 ל- 50 אחוז מהעובדים בשבת עובדים בכל השבתות בחודש.
- ממוצע שעות העבודה במשמרת בשבת נע בין 7-11 שעות כתלות במשמרת (כניסת השבת, יום השבת, מוצאי שבת) ובמספר הפעמים בחודש בהם מתבצעת העבודה בשבת.
- באופן יחסי ייצוג הגברים העובדים במהלך סוף השבוע (יום שישי, כניסת השבת ויום השבת) גבוה מייצוג הנשים העובדות בימים אלה.
- ייצוגם של העובדים הצעירים בעבודה בסוף השבוע גבוה מייצוג המבוגרים.
- ייצוג אלה שאינם נשואים גבוה מייצוג הנשואים העובדים במהלך סוף השבוע.
- בקרב אלה שבני זוגם עובדים בסוף השבוע, ייצוג העובדים במהלך סוף השבוע גבוה במעט מאשר בקרב אלה שכן זוגם אינו עובד בסוף השבוע.
- בעבודה ביום שישי ובמהלך יום השבת ניתן לראות ייצוג גבוה של ערבים ועולים חדשים בהשוואה לותיקים.
- קיים ייצוג גבוה של בעלי השכלה שאינה אקדמית בעבודה בסוף השבוע.
- היקף הפעילות של הסקטור הציבורי במהלך יום שישי והשבת גבוה במעט מזה של הסקטור העסקי.
- קיים ייצוג יתר בולט של משלחי היד "סוכני מכירות ושירותים ו"פרופסיונלים וטכנים" במהלך העבודה בסוף שבוע.
- שכרם של העובדים כניסת השבת ובשבת גבוה ב כ- 400-1,000 ₪ בממוצע משכרם של העובדים ביום א'. יחד עם זאת עובדים אלה עובדים בממוצע 8-9 שעות שבועיות יותר מהעובדים ביום א'.
- כ-40% דיווחו כי ערכו קניות בשבת במהלך השנה האחרונה. בממוצע קנו כ- 1.6 פעמים בחודש כאשר ההוצאה הממוצעת בכל קניה עמדה על 330 ₪.
- היקף הקניות בשבת, התדירות וגודל ההוצאה של המגזר הערבי גבוה משל המגזר היהודי.

¹הסקר נערך בשיתוף עם מועצת יח"ד שליד בית הנשיא

I. מבוא

בפרק השלישי – "מנוחה שבועית" לחוק שעות עבודה ומנוחה², מצוין כי שעות המנוחה השבועית יהיו לפחות שלושים ושש שעות רצופות לשבוע כאשר המנוחה השבועית תכלול לגבי יהודים את יום השבת ולגבי מי שאינו יהודי את יום השבת או את יום הראשון או את היום השישי בשבוע, הכל לפי המקובל עליו כיום המנוחה השבועית שלו. בחוק קיים הן איסור על העבדת עובד והן איסור על עבודה במנוחה השבועית³. הצעת החוק של ח"כ נחום לנגנטל - "התאמת שעות עבודה ומנוחה לצורכי המשק והחברה, התש"ס – 2000 פ"א 2029" אשר נכנסה להסכם הקואליציוני היוותה ניסיון ראשון להתערבות ממלכתית יזומה הבאה לקצר את שעות העבודה השבועיות באמצעות ארגון מחדש של מבנה שבוע העבודה. הצעה זו נועדה לארגן את שבוע העבודה באופן שיהיו שני ימי מנוחה שבועית: לגבי יהודים – יום שבת ויום ראשון (על פי החוק גם ביום שישי לא יעלה יום העבודה על חמש שעות), ולגבי מי שאינם יהודים – יום המנוחה יקבע על פי דת העובד והיום הסמוך ליום זה. בסעיף 5 להצעת חוק זו - "שביתה ממלאכה", מצוין כי בימי המנוחה לא תתקיים, לא פעילות יצרנית בישראל, ולא פעילות של מתן שירותים או עבודה. סעיף זה משנה את הסטטוס קוו לגבי המסחר בשבת, מאחר ועל פי סעיף זה חל איסור גורף על כל "מתן שירותים" כולל חלק מהפעילות המותרת כיום. כמו כן, להצעת חוק זו השלכות לגבי אורך שבוע העבודה. אמנם בסעיף 2 להצעת החוק, נקבע כי שבוע העבודה לא יעלה על 43 שעות (אין שינוי מהקיים כיום), אך סעיף 3 להצעה זו קובע כי המשק יעבור לארבעה ימי עבודה בני 9 שעות בתוספת יום ו' שיהיה בן 5 שעות. על פי חישוב פשוט שבוע העבודה יקוצץ בשעתיים, לשבוע עבודה בן 41 שעות.

הצעה נוספת העולה בימים אלה בהקשר של שינוי שבוע העבודה, היא של מעבר כלל המשק לשבוע עבודה בן חמישה ימים כאשר יום ו' יהפוך ליום מנוחה חלקי. במסגרת כזו, מערכת החינוך ושירותים עסקיים כגון בנקים ודואר לא יפעלו ביום ו'. פעילויות תרבות ופנאי מתוכננות לפעול ביום זה על מנת לאפשר גם לאוכלוסייה שומרת שבת זמן לפעילויות פנאי בחיק המשפחה.

² חוק שעות עבודה ומנוחה תשי"א-1951

³ איסור העבדת עובד אסורה אם לא הותרה לפי סעיף 12 בחוק. להלן מובא סעיף 9א' "איסור עבודה במנוחה השבועית (תיקון תשכ"ט)" של חוק שעות עבודה ומנוחה. (א) בימי המנוחה הקבועים כמשמעותם בפקודת סדרי השלטון והמשפט, תשי"ח 1948 לא יעבוד בעל בית מלאכה בבית מלאכתו, ולא בעל מפעל תעשייה במפעלו, ולא יסחר בעל חנות בחנותו. (ב) בימי מנוחה כאמור לא יעבוד חבר של אגודה שיתופית בבית מלאכה או במפעל תעשייה של האגודה; בבית מלאכה או מפעל תעשייה של אגודה שיתופית חקלאית, לא יעבוד חבר אלא אם העבודה קשורה בשירותים הנחוצים למשק שלה.

(ג) מי שאינו יהודי רשאי – לגבי בית מלאכתו, מפעל תעשייתו או חנותו הנמצאים בתחום רשות מקומית שמספר תושביה שאינם יהודים הוא, לפי קביעת הרשות, לפחות רבע מכלל תושבי הרשות – לקיים את האיסורים לפי סעיף זה, או בימי המנוחה כאמור או בימי שבת וחגיו לפי בחירתו; והוא הדין לגבי רובע של רשות מקומית שתחומה ומספרם היחסי של תושביו שאינם יהודים בכלל תושביו – שהוא רבע לפחות – נקבעו לעניין זה על ידי אותה רשות.

(ד) האמור בסעיף קטן (ג) אין בו כדי למנוע נאשם לפי סעיף זה מלהביא ראיות כי מספר התושבים שאינם יהודים בתחום רשות מקומית או רובע שלה לפי העניין אינו פחות מרבע מכלל תושבי הרשות או הרובע.

ממצאי השוואה בינלאומית בנוגע לחקיקה עבודה ומנוחה (אטלן 2001)⁴, מעלה כי הזכות של העובד שלא להיות מועסק בזמן המנוחה השבועית מוכרת ומעוגנת באמנות בינלאומיות ובחוקים בכל שיטות המשפט. כמו כן בכל השיטות, המנוחה המינימלית היא אחת לכל שבעה ימים. נמצא גם כי שיטות משפט רבות מכריזות יום מסוים כיום המנוחה במדינה, כאשר יום א' הוא יום המנוחה האחיד כמעט בכל שיטת משפט אלה. בהקשר של מיעוטים דתיים, מלבד ישראל, המחבר לא מצא מדינה אחרת המתאימה את יום המנוחה של העובד בהתאם לדתו. באשר לפתיחת עסקים (להבדיל מהעסקת עובדים), בניגוד להגבלות הקיימות בישראל על פתיחת עסקים ביום המנוחה, לרוב אין בעולם איסור על פתיחת עסק ביום המנוחה הלאומי. המחבר מציין כי במדינות אחרות אין צורך מעשי באיסור מיוחד על פתיחת עסקים ביום המנוחה, דבר הנובע משתי סיבות מרכזיות. ראשית, מפני שקיימות מדינות המאפשרות פתיחת חנויות במסגרת החריגים הקבועים בדין. שנית משום האיסור להעסקת עובדים ביום א' חל על כלל האוכלוסייה ואינו דיפרנציאלי לפי דת – כלומר, גם אם יפתחו חנויות קטנות של עצמאים בודדים ביום המנוחה, אין דבר זה מאיים על אופיו הלאומי של יום המנוחה⁵.

על פי סקירה בינלאומית של עבודה ביום המנוחה, נמצא כי קיימת שונות בין המדינות בשיעורי העובדים ביום המנוחה. נמצא כי ביוון (42%), פינלנד (39%), דנמרק (34%), אירלנד (31%) ובריטניה (33%) קיימים שיעורים גבוהים של עובדים ביום ראשון (שהוא יום המנוחה הקבוע שם על פי חוק), לעומת שיעורים נמוכים יותר בפורטוגל ואיטליה (18%) של עובדים העובדים ביום ראשון⁶.

סקירה של המצב החקיקתי בעולם, שהוצגה לעיל, מלמדת כי במרבית המדינות מוגדר בחוק יום אחד בלבד כיום מנוחה (בניגוד למוצע בהצעת החוק המוזכרת), כאשר במרבית המדינות זהו יום א'. לאור הדיון המחודש במהותו ובאורכו של שבוע העבודה ב ישראל, ולאור כך שלא נבחנה בישראל העבודה המתקיימת כיום בשבת, דו"ח זה מציג את היקף העבודה בשבת, המבנה הדמוגרפי של העובדים בשבת והיקף המסחר/קניות בשבת. הדו"ח מתבסס על נתונים שנאספו בסקר מיוחד "שבוע העבודה בישראל- 2003" שנערך על ידי הרשות לתכנון כוח אדם. סקר זה מהווה המשך לסקר דומה שנערך בשנת 2000 ואשר יחדיו מהווים מקור נתונים ייחודי המאפשר לבחון שאלות הקשורות בעבודה בשבת. הסקר שבדק שינויים בשבוע העבודה מתבסס על מדגם אקראי של משקי בית⁷. כלל אוכלוסיית הסקר מונה 1636 נחקרים. מתוכם 1166 שכירים בגילאי העבודה 18-65.

⁴ אטלן מיכאל (2001). "יום המנוחה השבועי במשפט העבודה בשיטות זרות." משרד העבודה והרווחה, הלשכה המשפטית.

⁵ נסקרו שיטות המשפט הבאות: משפט בינלאומי (ארגון העבודה הבינלאומי; הקהילה האירופית), בלגיה, צרפת, קנדה, דנמרק, איטליה, הולנד, יוון, אנגליה, ספרד ושבתיה

⁶ Conference on The Future of Work, Employment and Social Protection. Annecy, January 18-19, 2001, Wide-ranging forms of work and employment in Europe *Review and challenges for the players* Raymond-Pierre Bodin Director . European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions. Wyattville Road, Loughlinstown CO. DUBLIN Ireland.

⁷ תיקונים אחרונים של ייצוגיות המדגם נערכים בימים אלה.

II. ממצאים

1. היקף עבודה- השוואה בין העובדים ביום ראשון, יום שישי, כניסת השבת⁸ ויום שבת. שכירים בגילאי 18-65. (טבלה 1)

השוואה של היקפי העבודה בימי א', ו', בכניסת השבת ובמהלך יום השבת בין המגזרים השונים מעלה מספר הבדלים מהותיים. הממצאים הבולטים ביותר העולים מהשוואה זו הינם השיעורים הגבוהים של עולים וערבים העובדים במהלך יום השבת בהשוואה לשיעורי היהודים הותיקים. כמו כן, עולים חדשים מיוצגים יתר בעבודה ביום ו' וביום שבת. גם שיעורי הערבים העובדים ביום ו' גבוהים מאלה של היהודים הותיקים.

מספרם של העובדים ביום שישי מגיע לכ- 783,600 עובדים המהווים 40.8% מכלל השכירים המועסקים.

מספר האנשים אשר דיווחו כי עובדים מדי פעם בכניסת השבת עומד על 184,400 עובדים כאשר ממוצע הפעמים של עבודה כניסת השבת עומד על כ- 2.3 פעמים בחודש. מספר העובדים ביום השבת עומד על כ- 230,500 עובדים אשר עובדים בממוצע 2.6 פעמים בחודש. מספר העובדים במוצאי שבת הוא הגבוה ביותר בסוף השבוע ועומד על 247,700 שעובדים בממוצע 2.2 פעמים בחודש. סה"כ שיעור השכירים העובד מידי פעם בשישי בערב, יום השבת או במוצאי שבת עומד על 18%.

טבלה 1: אחוז ומספר⁽¹⁾ העובדים ביום ראשון, שישי, כניסת השבת ויום השבת שכירים בגילאי 18-65, 2003

עובדים	סה"כ		יהודים ותיקים		עולים חדשים		ערבים	
	אחוז ⁽³⁾	באלפים	אחוז ⁽³⁾	באלפים	אחוז ⁽³⁾	באלפים	אחוז ⁽³⁾	באלפים
ביום ראשון	92.9	1784.1	92.1	1232.1	96.6	364.5	86.9	178.6
ביום שישי	40.8	783.6	36.4	487.3	51.1	193.1	44.6	91.7
בכניסת השבת	9.6	184.4	9.7	129.6	9.9	37.5	8.5	17.4
ביום שבת	12.0	230.5	9.0	121.0	14.5	54.8	24.6	50.6
במוצאי שבת	12.9	247.7	12.1	161.8	15.6	58.9	11.6	23.8
בכניסת השבת, ו'או	13.7	263.1	11.0	146.9	15.6	59.1	26.2	53.7
ביום השבת	18.0	345.7	15.8	210.8	18.3	69.1	30.8	63.3
מכניסת השבת, ו'או								
ביום השבת ו'או								
במוצאי שבת								

(1) הנתונים המוצגים להלן נופחו ע"פ נתוני סקר כ"א של הלמ"ס ומופיעים באלפים : סה"כ - 1920.5 יהודים ותיקים - 1337.5 עולים חדשים - 377.5 ערבים - 205.5

(2) השיעורים בסקר הרשות לתכנון כ"א מתייחסים לשנת 2003 אך נופחו על פי נתוני סקר כ"א לשנת 2001, כתוצאה מכך, המספרים מייצגים הערכת חסר של מספר העובדים בפועל.

(3) אחוז מהקבוצה

מקור : סקר שבוע עבודה, 2003 הרשות לתכנון כ"א

2. היקף העבודה בשבת - העובדים בכניסת השבת, יום השבת ומוצאי שבת. שכירים בגילאי 18-65 (טבלה 2).

טבלה 2 מציגה את התפלגות הימים בחודש וממוצע שעות העבודה בסוף השבוע. בקרב העובדים בכניסת השבת, מעל ל- 60% עובדים יום עד יומיים בחודש כאשר מספר השעות הממוצע בכל פעם הוא בין 9 ל- 10 שעות. כ-20% עובדים 4 פעמים בחודש, במקרה זה ממוצע מספר השעות נמוך יותר ועומד על 7 שעות בממוצע בכל פעם. בקרב העובדים ביום שבת ניכר ייצוג גבוה יותר של העובדים 4 פעמים בחודש (36.4%), כאשר אלה עובדים בממוצע כ-8 שעות בכל פעם. התפלגות העובדים במוצאי שבת על פני מספר הפעמים בחודש דומה לזו של העובדים בכניסת השבת, אם כי שיעור אלה שעובדים עד יומיים בחודש אף גבוה בכ-8% מזה שבקרב העובדים בכניסת השבת. באופן כללי, ניתן לראות כי העבודה בשבת מהווה דפוס עבודה קבוע, כאשר משמרות העבודה דומות לשעות עבודה של יום חול ונעות בין 7 ל- 11 שעות בכל משמרת.

טבלה 2: עבודה בכניסת השבת, יום שבת ומוצאי שבת, שכירים בגילאי 18-65, 2003

מספר פעמים בחודש	עבודה בכניסת השבת		עבודה ביום השבת		עבודה במוצאי שבת	
	מספר שעות ממוצע בכל פעם	שיעור עובדים מתוך העובדים בכניסת השבת	מספר שעות ממוצע בכל פעם	שיעור עובדים מתוך העובדים בשבת	מספר שעות ממוצע בכל פעם	שיעור עובדים מתוך העובדים במוצאי שבת
יום בחודש	10.7	30.6%	11.5	20.9%	7.3	36.0%
יומיים בחודש	9.2	30.6%	9.7	30.2%	8.3	32.4%
3 ימים בחודש	9.4	16.3%	8.3	12.4%	8.1	8.1%
+4 ימים בחודש	7.0	22.4%	8.1	36.4%	7.2	23.5%
סה"כ	9.2	100%	9.3	100.0%	7.7	100.0%

מקור: סקר שבוע עבודה, 2003 הרשות לתכנון כ"א

⁸ כניסת השבת – מכניסת השבת ועד לשבת בבוקר.

3. עובדים ביום ראשון, יום שישי, בכניסת השבת וביום שבת לפי מאפיינים דמוגרפיים, שכירים בגילאי 18-65. (טבלה 3)

מגזר גברים עובדים בשיעורים גבוהים מנשים בכל הימים: ראשון, שישי, כניסת השבת ויום שבת. עם זאת הפער היחסי בין שיעורי הגברים והנשים העובדים גדול יותר במהלך יום שישי והשבת.

גיל כאשר בוחנים את גילאי העובדים בחלוקה לעובדים צעירים (מתחת לגיל 34) ולעובדים ותיקים (גילאי 35 ומעלה) ניכר כי לעומת המצב הקיים ביום א' בו שיעור הותיקים גבוה משיעור הצעירים, בימי שישי שבת וראשון, מגמה זו מתהפכת כאשר שיעורי הצעירים העובדים בימים אלה גבוהים משיעורי הותיקים.

מעמד משפחתי, ילדים ועבודת בן הזוג בשבת בקרב הנשואים, 95% עובדים ביום א' זאת בהשוואה לכ-86% בקרב אלה שאינם נשואים. כאשר בוחנים את הסטטוס המשפחתי של העובדים בסופי השבוע, ניתן לראות מגמה הפוכה בה אלה שאינם נשואים עובדים בשיעורים גבוהים בימי שישי, כניסת השבת ויום השבת.

ייצוג העובדים להם ילדים קטנים גבוה ביום א' מאשר בשאר ימות השבוע. אם כי יש לציין שהפערים בהיקפי העבודה בסוף שבוע בין אלה המטופלים בילדים לבין אלה שאינם, אינו גבוה באופן ניכר.

השאלה אודות עבודת בן הזוג בשבת באה ללמד על עבודת כלל משק הבית במהלך סוף השבוע. בחינת שיעורי העובדים בסוף שבוע בקרב אלה שכן הזוג עובד בשבת לעומת אלה שכן זוגם אינו עובד בשבת, מלמדת על שיעורים מעט גבוהים יותר של עבודה בסוף שבוע בקרב אלה שכן זוגם גם הוא עובד בסוף השבוע.

מגזר כאשר נבחנת העבודה בימים ראשון, שישי ושבת ניכרים הבדלים בין הימים בייצוגיות המגזרים השונים. שיעורי היהודים הותיקים והעולים החדשים העובדים ביום א' דומה, אך שיעורי הערבים העובדים ביום א' נמוכים יותר. ביום שישי, בו עובדים בסה"כ כ-40% מהעובדים במשק, ניתן לראות כי הותיקים עובדים בשיעורים נמוכים משל הערבים, כאשר העולים החדשים עובדים בשיעורים הגבוהים ביותר ביום זה. בעבודה בכניסת השבת לא ניכרים הבדלים משמעותיים בין המגזרים. בעבודה ביום השבת ניתן לראות ייצוג גבוה של ערבים ועולים בהשוואה לותיקים. לסיכום, הערבים והעולים החדשים עובדים בשיעורים גבוהים מהותיקים בימי שישי ושבת.

השכלה בחינה של השפעת ההשכלה על תעסוקה בימים ראשון, שישי ושבת נבחנה תוך שימוש במשתנה "סוג התעודה" המציין את סוג התעודה האחרון שהאדם רכש במהלך שנות לימודיו. ניתן לראות ייצוג גבוה של אוכלוסייה החסרה כל תעודה בעבודה ביום ראשון, אם כי ההבדלים בין אלה לבין בעלי התעודות אינם גדולים. אוכלוסייה זו מתבלטת גם בייצוגה הגבוה בעבודה ביום שישי. בכניסת השבת ושבת קיים ייצוג גבוה יחסית של בעלי תעודת בגרות וביום שישי ייצוג גבוה של בעלי תעודה תיכונית לא אקדמית. באופן כללי, קיים ייצוג גבוה של בעלי השכלה נמוכה יחסית (לא אקדמית) בעבודה בסוף השבוע.

על מנת לברר את משקלם של הסטודנטים העובדים בשבת במטרה לנצל יום זה לצורך השלמת הכנסה, נבדק ייצוגם בעבודה בימים ראשון, שישי ושבת של הלומדים בהשוואה לאלה שאינם

לומדים. אכן, ניתן לראות ייצוג מעט גבוה יותר של סטודנטים בעבודה בכניסת השבת ובמהלך יום השבת, אם כי ההבדלים בייצוג הלומדים לאלה שאינם לומדים אינם גבוהים במיוחד.

טבלה 3: העובדים ביום ראשון, יום שישי, כניסת השבת ויום שבת לפי משתנים דמוגרפים, שכירים בגילאי 18-65, 2003 באחוזים מקבוצת האוכלוסייה

יום שבת	כניסת השבת	יום שישי	יום ראשון	
				מגדר
14.9	12.2	44.7	95.0	גברים
9.7	7.5	37.7	91.2	נשים
				גיל
16.2	13.6	45.9	89.8	מתחת 34
8.9	6.7	37.1	95.2	35 ויותר
				סטטוס משפחתי
10.2	7.8	40.0	95.0	נשוי
17.1	14.8	43.4	85.7	לא נשוי
				ילדים
11.1	9.1	40.1	94.8	יש ילדים מתחת גיל 18
13.1	10.3	41.3	89.7	אין ילדים מתחת גיל 18
				עבודת בן הזוג בשבת
10.1	8.3	44.9	95.4	בן הזוג עובד בשבת
9.2	7.1	36.4	95.7	בן הזוג אינו עובד בשבת
				מגזר
9.0	9.7	36.6	92.7	יהודים ותיקים
14.5	9.9	51.3	96.6	עולים חדשים
24.6	8.5	44.6	86.9	ערבים
				רמת דתיות, יהודים
8.1	5.2	42.4	93.6	דתי ודתי מאוד
13.3	9.2	43.4	91.9	מסורתי
12.0	10.6	38.9	93.5	חילוני
				השכלה
9.1	6.5	49.3	94.7	ללא תעודה
9.6	12.6	42.1	90.6	תעודת בגרות
11.8	9.9	44.8	93.7	תעודה על תיכונית לא אקדמית
8.0	7.9	34.1	93.6	תעודה אקדמית
				סטודנטים
15.4	12.1	39.2	86.3	לומד כיום
10.9	9.1	40.7	94.9	אינו לומד כיום

מקור: סקר שבוע עבודה, 2003 הרשות לתכנון כ"א

4. עובדים ביום ראשון, יום שישי, כניסת השבת ויום שבת לפי מבנה תעסוקתי, שכירים בגילאי 18-65. (טבלה 4)

ענף כלכלי החלוקה בין סקטור עסקי לציבורי, מלמדת כי ביום א' ייצוג העובדים בסקטור העסקי גבוה מעט מייצוגם של עובדי הסקטור הציבורי. המגמה מתהפכת כאשר מדובר בעבודה במהלך יום ו' וסוף השבוע. ניתן לראות ביום שישי ייצוג גבוה יותר של עובדי הסקטור הציבורי, אשר נובע בחלקו הגדול מפעילות מערכת החינוך. גם במהלך השבת ייצוג הסקטור הציבורי גדול, כאשר בימים אלה פעילים בעיקר שירותי הבריאות. עם זאת יש לציין כי גם הסקטור העסקי מקיים פעילות בהיקפים לא קטנים במהלך ימים אלה.

משלחי יד הנתון הבולט ביותר כאשר בוחנים את ייצוג העובדים במשלחי היד השונים במהלך ימים א', ו' וסוף השבוע הוא ייצוג היתר של משלחי היד "סוכני מכירות ושירותים ו"פרופסיונלים וטכנים" במהלך יום שישי, כניסת השבת ויום שבת. ייצוגם בעלי משלח יד "פקידים" נמוך במיוחד בימים אלה. גם שיעורי המנהלים והעובדים המקצועיים העובדים בכניסת השבת נמוך יחסית, אם כי ייצוגם במהלך יום השבת עולה באופן ניכר.

שכר ושעות עבודה השכר החודשי של העובדים בימי א' ו-ו' דומה ועומד על כ- 5,900 ₪. שכרם של העובדים בכניסת השבת גבוה בכ- 900 ₪ לחודש משכר זה, ושכרם של העובדים ביום השבת גבוה בכ- 400 ₪. אולם, בחינת שעות העבודה במהלך הימים השונים מעלה כי ממוצע שעות העבודה השבועיות של העובדים ביום א' הינו הנמוך ביותר ועומד על כ-40 שעות שבועיות. העובדים ביום ו' עובדים בממוצע שלש שעות שבועיות יותר בשבוע והדבר לא בא לידי ביטוי בממוצע שכרם. העובדים בכניסת השבת עובדים בממוצע 9 שעות שבועיות יותר מהעובדים ביום א', והעובדים ביום שבת כ-8 שעות יותר. שעות עבודה הנוספות הללו באות לידי ביטוי בממוצע השכר כך שעבור 8-9 שעות שבועיות אלה (כ- 36 שעות חודשיות) העובדים מתוגמלים בתוספת של בין 400-900 ₪ בחודש.

5. ÷ãé (äîâè) 5

בסקר נבחנו מספר שאלות העוסקות בהיקף המסחר והקניות בשבת. כל המשיבים על השאלון נשאלו האם ערכו במהלך השנה החולפת קניות בשבת. במידה וענו "כן" נשאלו כמה פעמים בשנה ומה הייתה ההוצאה הממוצעת בשבת אחת של קניות. בקרב הותיקים- 36% ענו כי ערכו קניות בשבת במהלך השנה האחרונה. בקרב העולים החדשים השיעור גבוה יותר ועומד על 41%, כאשר השיעור הגבוה ביותר הינו 61% בקרב האוכלוסייה הערבית. בקרב אלה שערכו קניות בשבת, ניכרת מגמה דומה של תדירות הקניות בין המגזרים השונים. הותיקים דיווחו על ממוצע של 17 פעמים בשנה, בממוצע 1.4 פעמים בחודש. העולים דיווחו על ממוצע של 1.75 פעמים בחודש והערבים על 2.4 פעמים בחודש. ההוצאה הממוצעת בשבת של קניות עומדת על כ 280 ₪ בקרב הותיקים והעולים ואילו בקרב הערבים על כ - 500 ₪. נראה כי עבור המגזר הערבי, יום השבת

מהווה יום עיקרי לביצוע קניות שונות למשק הבית. ההוצאה החודשית הממוצעת על קניות בשבת של הותיקים עומדת על כ- 400 ש"ח, של עולים חדשים על כ- 490 ש"ח, ושל המגזר הערבי על כ- 1,200 ש"ח.

טבלה 4: עובדים ביום ראשון, יום שישי, כניסת השבת ויום שבת, לפי ענף כלכלי ומשלח יד, שכירים בגילאי 18-65, 2003 באחוזים מהקבוצה ע"פ המשתנה

יום שבת	כניסת השבת	יום שישי	יום ראשון	
ענף כלכלי				
16.1	13.7	44.1	90.6	סקטור ציבורי
10.3	7.8	40.3	94.4	סקטור עסקי
משלחי יד				
8.7	7.6	33.9	94.5	אקדמאים
16.5	16.5	48.1	88.8	פרופסיונאליים וטכניים
9.2	7.7	26.2	100.0	מנהלים
4.5	4.5	32.2	92.6	פקידים
22.2	14.9	46.6	89.1	סוכני מכירות ושירותים
12.8	6.7	52.7	96.5	עובדים מקצועיים בתעשייה, בנייה, חקלאות ואחרים
11.7	13.3	53.3	98.3	עובדים בלתי מקצועיים
שכר				
6441	6943	5853	5965	ממוצע שכר חודשי (ברוטו) בש"ח
שעות עבודה				
47.6	49.1	43.4	40.2	ממוצע שעות עבודה שבועיות (כולל יום ו'), כניסת השבת ושבת

מקור: סקר שבוע עבודה, 2003 הרשות לתכנון כ"א

טבלה 5: קניות בשבת, שכירים בגילאי 18 ומעלה

סה"כ	ערבים	עולים חדשים	יהודים ותתיים	
40%	61%	41%	36%	שיעור שערכו במהלך השנה האחרונה קניות בשבת
20	29	21	17	ממוצע פעמים בשנה
330	499	282	286	הוצאה ממוצעת (בש"ח) בשבת של קניות (לא כולל בילויים ומסעדות)

מקור: סקר שבוע עבודה, 2003 הרשות לתכנון כ"א